

מדינת ישראל
משרד החינוך

ראמ"ה
הרשות הארצית
למידה והערכה בחינוך

מנהל החינוך הדתי

מחווון למבחן בתורה

(ספר דברים) כיתה ו | פנימי

הקדמה

תלמידי כיתות ו נבחנים במבחן בתורה בכל בתי הספר של החינוך הממלכתי-דתי. המבחן נערך במתכונת פנימית.

המבחן הוא פְּלִי הערכה הנוסף על פְּלִי הערכה אחרים שבית הספר משתמש בהם בשנת הלימודים. הוא נועד לבדוק עד כמה תלמידים העומדים לפני סיום בית הספר היסודי בחינוך הממלכתי-דתי, שולטים בתכנים בתורה ויש להם מיומנויות בתחום הדעת הזה. הנושאים הנבדקים במבחן (פרשות "דברים" – "כי תבוא" [מפרק א עד פסוק ח שבפרק ט]) נלמדים בשיעורי תורה בכיתה ו.

המבחן פותח לפי תוכנית הלימודים המעודכנת ולפי הדרישות שהגדירו העומדים בראש תחום הדעת במשרד החינוך. מפרט המבחן נמצא באתר האינטרנט של ראמ"ה בלשונית "הערכה פנימית בית ספרית" בנושא 'מבחני החמ"ד'.

מומלץ שצוות ההוראה של תחום הדעת בבית הספר יעיין בשאלות המבחן, יכיר אותן ואת הזיקה שלהן לתוכנית הלימודים ולנלמד בכיתה, כל זאת לפני שייבחנו התלמידים.

להלן עקרונות המבחן הפנימי:

- צוות בית הספר יקיים את המבחן, יבדוק אותו וינתח את תוצאותיו. תוצאות המבחן ומידע ממקורות נוספים עשויים לשמש את בית הספר כדי לגבש תהליכים של קבלת החלטות ולתכנן את ההוראה ואת הלמידה בנושאי הלימוד הנבדקים.
- הערכה פנימית בית ספרית מהותית מתרחשת אם צוות בית הספר תופס אותה כחלק בלתי נפרד משיפור ומפיתוח מקצועי ולא ככלי בקרה על עבודתו, לכן ישמשו ציוני המבחן אך ורק את הנהלת בית הספר ואת צוותו. ציוני המבחן יישארו בבית הספר, והוא אינו נדרש לדווח על הציונים לגורם חיצוני כל שהוא.
- מומלץ כי המורה הממלא את תפקיד רכז ההערכה בבית הספר יסייע לצוותי ההוראה להפיק את מרב התועלת מהמבחן, לנתח את תשובות התלמידים, לפרש את התשובות האלה, להסיק מסקנות הנוגעות לתהליכי ההוראה והלמידה בבית הספר ולתכנן דרכי פעולה.
- מומלץ כי צוות ההוראה בבית הספר יערוך ניתוח איכותני של תשובות התלמידים (נוסף על הניתוח הכמותי הנערך באמצעות חישוב הציונים) לפי המחווון של המבחן. כמו כן חשוב לזהות דפוסים שכיחים של תשובות שגויות. זאת הזדמנות לצוותים מתחומים שונים בבית הספר ללמוד יחד ולתרום במידה רבה לשיפור תהליכי הוראה, למידה והערכה של תלמידים ושל מורים בבית הספר.
- חשוב להחזיר לתלמידים את מחברות המבחן ולתת להם משוב אינטגרטיבי ומחזק. כדאי לשים דגש על נקודות החוזק ועל נקודות התורפה ולהמליץ על דרכים לשיפור.
- ראמ"ה תעמיד לרשות בתי הספר פְּלִי עזר (מבוססי "אקסלי") כדי לסייע לחשב את הציונים ולקבל נתונים בנוגע להישגים של תלמידי הכיתה ושל תלמידי השכבה. הכלים האלה יפורסמו באתר האינטרנט של ראמ"ה כמה ימים לאחר המועד המומלץ לקיום המבחן.

להלן סוגי כלי העזר :

- פְּלֵי עֶזֶר כִּיתָתִי : הכלי נועד לחשב את הציונים של תלמידי הכיתה במבחן, והוא מספק נתונים בנוגע להישגי הכיתה במבחן.
- פְּלֵי עֶזֶר שִׁכְבָּתִי : הכלי נועד לחשב את הציונים של תלמידי השכבה במבחן, והוא מספק נתונים בנוגע להישגיהם בשכבה ומאפשר להשוות בין הישגים בכיתות מקבילות.
- יש להיערך לבחינת תלמידים עם צרכים מיוחדים : רצוי לספק לתלמידים האלה את התנאים שהם רגילים להם בבית הספר במשך השנה. יש להכין אמצעי בחינה ייחודיים מבעוד מועד (למשל מחברות מבחן מוגדלות לתלמידים המתקשים בראייתם). מומלץ להקצות כיתה נפרדת וכוח אדם לפי הצורך ולהודיע לתלמידים האלה אֵילו תנאים ייחודיים יסופקו להם (למשל שכתוב תשובות המבחן, הפסקות, חלוקת המבחן למקטעים והקראה).

להלן הנחיות הנוגעות למועד המבחן ולמתכונתו :

- מומלץ לקיים את המבחן ביום שלישי, כ"ג באייר תשע"ט, **28 במאי 2019** (אין לקיים את המבחן לפני התאריך הזה). בית הספר רשאי לדחות את מועד המבחן, אולם יש להביא בחשבון שתלמידים עשויים להיחשף למבחן לפני שייבחנו בו.
- במבחן שלושה חלקים :
 - חלק א – 'ושיננתם לבניך' (ידיעת פסוקים בעל-פה, ידיעת סדר פרשות, הבנת כתב רש"י)
 - חלק ב – 'התורה ומשמעותה'
 - חלק ג – 'פירושי רש"י לתורה'.
- בחלק א אסור להשתמש באמצעי עזר כל שהוא. בחלק ב ובחלק ג מותר להשתמש בחומש דברים ובפירוש רש"י. יש ליידע את התלמידים מבעוד מועד בנוגע לשימוש באמצעי העזר.
- מהלך המבחן : תחילה יש לתת לתלמידים את חלק א. החלק הזה אינו חלק ממחברת המבחן, אלא מודפס בדף נפרד. הזמן המוקצב לחלק הזה הוא 10 דקות בערך, ואסור להשתמש באמצעי עזר כל שהוא.
- לאחר שענו התלמידים על השאלות שבחלק א, יש לקחת מהם את חלק א ולתת להם את מחברת המבחן שבה חלק ב וחלק ג. הזמן המוקצב לחלקים ב, ג הוא 80 דקות, ואפשר להשתמש בחומש דברים ובפירוש רש"י.
- המבחן יימשך 90 דקות כדי שהתלמידים יוכלו להשיב על כל השאלות בנינוחות. תלמידים שיזדקקו לזמן נוסף, יוכלו לקבלו לפי החלטת בית הספר.
- שאלון לתלמיד : לערכת המבחן נוסף השנה שאלון לתלמיד. השאלון הוא בדף נפרד ויש לחלק אותו לתלמידים לאחר שיסיימו לענות על כל חלקי המבחן. השאלון הוא כלי עבור המורה. באמצעותו אפשר להתרשם ממידת החיבור בין התלמיד ובין הספר והתכנים הנלמדים – יעד ערכי מרכזי בלימוד תורה. בשאלון היגדים הנוגעים לאהבת הלימוד, לתחושת המסוגלות ולרלוונטיות של הנלמד בעיני התלמיד. התלמיד מתבקש לסמן באיזו מידה הוא מסכים עם הכתוב בכל היגד. הסימון הוא בסולם של חמש דרגות מ"אינני מסכים" (1) ועד "אני מסכים במידה רבה מאוד" (5). נוסף על כך יש בשאלון כמה שאלות פתוחות. השאלון הוא אנונימי ואינו חלק מהמבחן ומההערכה האישית. המטרה היא לתת למורה כלי נוסף כדי לקבל תמונה כיתתית כללית. המורה מתבקש לשמור על פרטיות התלמידים ולא לעבור ביניהם בעת מילוי השאלון.

- בכלי לחישוב ציונים נוספה השנה אפשרות להקליד את תשובות התלמידים על השאלות שבשאלון ולראות את התפלגות תשובות התלמידים לפי ההיגדים השונים.
- ההחלטה אם לקיים את המבחן ברצף או שלא ברצף (הפסקה בין חלקי המבחן) תיקבע על ידי בית הספר.
 - אמצעי קשר – בשאלות הנוגעות לתוכן המבחן ולקשר שלו לתוכנית הלימודים יש לפנות למפמ"ר ולנציגיו. בנושאים אחרים אפשר לשלוח מכתב אלקטרוני למשרדי ראמ"ה לכתובת [הזו : rama@education.gov.il](mailto:rama@education.gov.il).

להלן הערות הנוגעות לבדיקת המבחן :

- בכל שאלות המבחן אם אין תשובה או נראה כי לא ניסה התלמיד לענות על שאלה או ענה תשובות, כגון "לא יודע", צייר ציור, העתיק הוראות וכו', יש להשאיר את התא הנוגע לציון השאלה ריק.
- דוגמאות הכתובות בגופן **כמג** הן דוגמאות מקוריות של תשובות תלמידים, והן מובאות בלשונם.
- חלק מהדוגמאות או ההנחיות להערכה כתוב בין סוגריים. הכתוב בין סוגריים אינו חייב להיות בתשובת התלמיד.
- בעמוד 19 במחווון יש מיפוי של המבחן (חלקים ב, ג) לפי יכולות נדרשות.

חלק א: ושיננתם לבניך

שאלה 1

הניקוד: כל מילה חסרה הכתובה במקום הנכון מזכה בחצי נקודה (הציון המרבי הוא 7 נקודות).
הערה: אין להפחית נקודות בשל שגיאות כתיב ובשל הוספה או השמטה של ה' הידיעה, של ו' החיבור ושל אותיות השימוש ב', מ', ל'.

להלן ארבעת הפסוקים (המילים החסרות כתובות בגופן כתב יד):

א. "ומי גוי גדול אשר לו חקים ומשפטים צדיקים ככל התורה הזאת

אשר אנכי נתן לפניכם היום."

(פרק ד', פסוק ח')

ב. "וקשרתם לאות צד ידק והיו לפסולות בין ציונים."

(פרק ו', פסוק ח')

ג. "והיה אם שמוע תשמעו אל מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום לאהבה

את ה' אלקיכם ולעבדו ככל לפסולות וככל לפסולות."

(פרק י"א, פסוק י"ג)

ד. "כי עם קדש אתה לה' אלקיך ובק בחר ה' להיות לו

לעם סגולה מפל העמים אשר על פני האדמה."

(פרק י"ד, פסוק ב')

שאלה 2

הניקוד: כל שם פרשה הכתוב במקום הנכון מזכה בחצי נקודה (הציון המרבי הוא 3 נקודות).

להלן שמות הפרשות לפי הסדר שלהן בספר דברים (שמותיהן של שש הפרשות החסרות כתובים בגופן כתב יד):

דברים , ואתחנן , עקב, ראה, לפסולות , כי תצא, כי תבוא,

ניצבים , וילך, האלילים , ולאת הפרכה

הערה: שאלה 3 כתובה בחלק א (ושיננתם לבניך'), אבל שייכת לשאלות שבחלק ג (פירושי רש"י לתורה'), לכן הניקוד שלה יתווסף לשאלות שבחלק ג.

שאלה 3

4 נק' הקטע כתוב בכתב רגיל ללא שגיאות.

3 נק' יש שגיאה באות אחת.

2 נק' יש שגיאה בשתי אותיות.

1 נק' יש שגיאה בשלוש אותיות או בארבע אותיות.

0 נק' יש שגיאה בחמש אותיות או יותר מכך.

הערות:

- שגיאה חוזרת באותה אות תיחשב שגיאה אחת.
- השמטת אות או הוספת אות ייחשבו שגיאות.

להלן הקטע מפירוש רש"י כתוב גם בכתב רגיל:

משעה	שהבן	יודע	לדבר	למדו	תורה
מעשה	הבן	יודע	לדבר	למדו	תורה
ליוה	לנו	משה	סיחא	זה	למוד
ליוה	לנו	משה	סיחא	זה	למוד
מכאן	אמר	כשהתינוק	מתחיל	לדבר	דיבורו
מכאן	אמר	כשהתינוק	מתחיל	לדבר	דיבורו
לזיו	משיח	עמו	בלשון	הקודש	דיבורו
לזיו	משיח	עמו	בלשון	הקודש	דיבורו

חלק ב: התורה ומשמעותה

שאלה 1

3 נק' תשובה העוסקת בחזרה על מה שהוזכר בחומשים קודמים (אירועים או מצוות), לדוגמה:

- כי הוא חוזר על החומשים הקודמים
- כי זה ספר שהוא חוזר על המצוות עוד פעם בקצרה

0 נק' כל תשובה אחרת, לדוגמה:

- כי הוא עוסק בהרבה ד'נים ומצוות כמו המשנה

שאלה 2א

2 נק' אחת התשובות האלה: ידועים לשבטיכם או ידועים

0 נק' כל תשובה אחרת, לדוגמה:

- חכמים ונבונים וידועים לשבטיכם

שאלה 2ב

3 נק' תשובה שכתובה בה התכונה חכמים או התכונה נבונים (או שתיהן), ויש בה הסבר העוסק בקשר שבין התכונה ובין יכולתם של השופטים לשפוט בצדק, לדוגמה:

- חכמים ונבונים (התכונה)
אם לא תהיה להם התכונה הזו, הם לא יוכלו לשפוט דין אמת, כי הם לא יבינו כ"כ את דברי האנשים, ולא ידעו לטובת מי לשפוט (ההסבר).
- חכמים (התכונה)
כי הם לא יוכלו לשפוט בצדק אם אין להם חכמה (ההסבר).

הערה: תשובה שבה התכונה משתמעת מההסבר או תשובה הכתובה כולה במקום המיועד לכתובת ההסבר, תיחשב תשובה נכונה.

1 נק' תשובה שכתובה בה התכונה חכמים או התכונה נבונים (או שתיהן), אך ההסבר אינו מדויק או תשובה שכתובה בה רק התכונה שלעיל בלא הסבר, לדוגמה:

- נבונים
יבינו דבר מתוך דבר, שיחשבו מחוץ לקופסה.
(התכונה נכונה, אך ההסבר שגוי.)

- הם צריכים להיות חכמים.
(אין הסבר.)

0 נק' כל תשובה אחרת

שאלה 3א

3 נק' תשובה העוסקת בתפקידו העיקרי של משה רבנו – ללמד את עם ישראל את התורה, לדוגמה:

- *למד את עם ישראל תורה ומצוות*
- *לעצור את עם ישראל כל החוקים והמצוות שה' אמר לו*
- *תפקידו העיקרי הוא ללמד את ישראל חוקים ומשפטים.*

0 נק' כל תשובה אחרת

שאלה 3ב

2 נק' תשובה שכתוב בה אחד התפקידים האלה:

- שפיטה
- נבואה
- הכנסת העם לארץ
- תפילה למען העם
- דאגה לצורכי העם במדבר
- הנהגת העם.

0 נק' כל תשובה אחרת, לדוגמה:

- *למד אותם את החוקים והמשפטים*
(התשובה היא חזרה על התשובה שבסעיף א.)

שאלה 4

3 נק' תשובה 3: את מעמד הר סיני

0 נק' כל תשובה אחרת

שאלה 5א

3 נק' תשובה שכתוב בה הסבר בלשון התלמיד, ולפיו המצווה היא להאמין או לדעת שאילוקים הוציא את בני

ישראל ממצרים, לדוגמה:

- *עצור להאמין בה'*
- *ה' אומר שהוא זה שהוציא אותנו ממצרים, המצווה זה להאמין*
- *לדעת שה' הוציא אותנו מארץ מצרים*

הערה: תשובה שכתוב בה "לזכור" ולא "להאמין" או "לדעת", תיחשב תשובה נכונה.

לדוגמה:

- *עצור לזכור שהשם הוציא אותנו מארץ מצרים*
- *תזכרו את זה שאני א-לוקיכם שהוציא אתכם וצאם לכם ניסים*

0 נק' כל תשובה אחרת

שאלה 5ב

2 נק' תשובה שמצוטטות בה שתי מצוות מהמצוות האלה :

- כבד את אביך ואת אימך.
- לא תרצח.
- לא תנאף.
- לא תגנוב.
- לא תענה ברעך עד שווא או לא תענה ברעך עד שקר.
- לא תחמוד.

1 נק' תשובה שמצוטטת בה רק אחת המצוות שלעיל או תשובה שאחת המצוות שלעיל וגם מצווה אחת שאינה מהמצוות שלעיל מצוטטות בה.

0 נק' כל תשובה אחרת

שאלה 6

3 נק' תשובה שיש בה הסבר, ולפיו ה' מייסר את העם בשל אהבתו את העם או ה' מייסר את העם כדי לחנך את העם (כדי להדריך את העם ללכת בדרך הישר) או ה' רוצה בטובתו של העם כפי שאב רוצה בטובתו של בנו, לדוגמה :

- *שהייסורית שה' מייסר את צמ"י הם רק מאהבתו.*
- *שה' אוהב אותנו, אבא לא מצניש מנאפה אלא מאהבה, מתוך רצון לחנך את בנו וכך גם ה' מצניש באהבה מרצון לחנך שה' הוא אבא שלנו.*
- *שכמו שאבא מייסר את בנו כי הוא רוצה שהוא יתנהג בדרך הישר כך ה' מייסר את בנ"י כדי שהם יתנהגו בדרך הישר.*

0 נק' כל תשובה אחרת, לדוגמה :

- *שה' הוא כמו אבא לכל עם ישראל*
- *שהקב"ה הוא כמו אבא שלנו והוא גם מצניש אותנו כשצריך*

(שתי התשובות אינן עוסקות בתכלית הייסורים [כדי לחנך את העם] או בסיבה לייסורים [בשל אהבת ה' את העם].)

שאלה 7א

- 2 נק' אחת התשובות האלה: הגויים שהיו בארץ ישראל או שבעת העממים או הכנעני
- 1 נק' תשובה שכתוב בה שם של אחד העממים שאינו הכנעני, למשל האמורי או החיווי.
- 0 נק' כל תשובה אחרת

שאלה 7ב

- 3 נק' תשובה ששתי הסיבות האלה כתובות בה בלשון התלמיד:
- כי העמים האחרים היו רשעים.
 - בגלל השבועה לאבות או בגלל ההבטחה לאבות או בגלל ההבטחה לאברהם (יצחק ויעקב).
- לדוגמה:
- 1. האויב רשעים.
 - 2. ה' הפטח לאברהם.
 - 1. כי הארץ מליצה לצט ישראל הלא ההבטחה ה' לאבות.
 - 2. כי האויב לא התנהגו טוב, הם היו רשעים.
 - 1. ה' הפטח את הארץ לאברהם יצחק ויעקב.
 - 2. לא כי אנתנו טובים אלא האויב רשעים.
- 1 נק' תשובה שרק אחת הסיבות שלעיל כתובה בה (בלשון התלמיד) או תשובה שאחת הסיבות שלעיל וגם סיבה אחרת שאינה מהסיבות שלעיל כתובות בה.
- 0 נק' כל תשובה אחרת, לדוגמה:
- כי צט ישראל הוא הכי "טוב" כדי לרשת את הארץ.

שאלה 8

- 3 נק' תשובה שכל המסיתים לעבודה זרה כתובים בה כפי שמפורט להלן:
- לפי פסוקים ב'–ו': אדם המציג עצמו כנביא או נביא שקר
 - לפי פסוקים ז'–ב': קרוב משפחה או אדם קרוב או מסית ומדיח
 - לפי פסוקים י"ג–י"ט: תושבי עיר המדיחים לעבודה זרה או עיר הנידחת או בני בליעל.
- 2 נק' תשובה שכתובים בה שני מסיתים לעבודה זרה מהמסיתים שלעיל.
- 1 נק' תשובה שכתוב בה אחד המסיתים לעבודה זרה מהמסיתים שלעיל.
- 0 נק' כל תשובה אחרת

שאלה 9א

3 נק' תשובה העוסקת בזכות לקבל בירושה פישניים יותר משאר היורשים, לדוגמה:

- פי 2 בירושה מכל שאר אחיו
- קבלת פי שניים מהירושה
- הפן הבכור מקבל פי 2 מכל הבנים
(התשובה נכונה אף שלא כתובה בה המילה "בירושה").

0 נק' כל תשובה אחרת, לדוגמה:

- את רוב הירושה
- הוא מקבל יותר נחלה כשהאבא נפטר

שאלה 9ב

2 נק' אחת התשובות האלה: להעדיף או להפוך לבכור או לעשות לבכור

0 נק' כל תשובה אחרת, לדוגמה:

- לברק
- לאהוב

שאלה 10א

3 נק' תשובה הכתובה בלשון התלמיד ועוסקת במניעת סכנה או במניעת נזק לאחר או בשמירה על החיים, לדוגמה:

- כדי שאיש לא ייפול וייפצע בשו"ע
- לשמור על החיים
- אף אחד לא ימות בגללך

0 נק' כל תשובה אחרת

שאלה 10ב

2 נק' תשובה שכתובה בה דוגמה לקיום "מצוות מעקה" בחיי היוסיום, והדוגמה אינה "בניית מעקה", לדוגמה:

- שצריך לכסות בור כדי שאנשים לא יפלו לתוכו
- לשמור על בטיחותנו, לדוג' לרכוב על אופניים ולשים קסדה
- לשים שלט "זהירות, כאן בונים!"
- להקיף שטחים מסוכנים בצדד
- לשים סורטיט על החלון כדי שאנשים לא יפלו

0 נק' כל תשובה אחרת

שאלה 11א

3 נק' תשובה הכתובה בלשון התלמיד, ולפיה יש לשלם לפועל לאחר שסיים את עבודתו או אין לעכב את שכרו של הפועל, לדוגמה:

- לא לצבא את תשלום השכר של פועל שכיר, אפילו לא ביום אחד.
- תשלום לשכיר ובזמן, לא להלן.
- תת לשכיר את הכסף בסוף היום.
- צריך לשלם מיד.
- שביום שהוא צוהר תביא לו שכר.

0 נק' כל תשובה אחרת

שאלה 11ב

2 נק' תשובה שכתוב בה הסבר בלשון התלמיד, ולפיו פועל שכיר זקוק לשכרו כדי להתקיים, לדוגמה:

- הוא חייב את הכסף כדי לחיות.
- הכסף הזה נותן לו אוכל ומחזיק אותו בחיים.
- אל הכסף הזה משום שבו יקנה אוכל וישב.
- הצורך מצפה לשכר הזה, ואולי גם תלוי בו.

0 נק' כל תשובה אחרת

שאלה 12א

2 נק' תשובה הכתובה בלשון התלמיד, ולפיה אין לחזור ולאסוף עומר שנשכח בשדה בשעת הקציר, ויש להשאירו שם לטובת העניים, לדוגמה:

- את קצרת את התבואה שלך, סיימת ואז נזכרת ששכחת חלק - אסור לך לחזור לקחת, אתה צריך להשאיר זאת ליתומים, אלאמות וזרים.
- את אתה קוצר בשדה ובטעות שכחת שם עומר אז אל תקח אלא תשאיר לצניים.

0 נק' כל תשובה אחרת, לדוגמה:

- שאת קצרת את השדה ונפל לך קצת שיבולים אל תחזור להרים אותם אלא תשאיר אותם לצניים.
- את נופל עומר בשדה זה לאלאמות ויתומים.

שאלה 12ב

3 נק' תשובה העוסקת בערכים כמו דאגה לחלשים בחברה או עזרה לעניים או חמלה או אחריות חברתית, לדוגמה:

- *עזרה לזולת וצדקה*
- *נתינה לצנייט*
- *כמה חשוב לדאוג ליתום ולאלמנה*
- *התחשבות עם השני, אכפתיות עם ממי שאין לו*
- *רחמנות*

0 נק' כל תשובה אחרת, לדוגמה:

- *עם אנתנו היינו במצרים צנייט*

שאלה 13א

3 נק' תשובה הכתובה בלשון התלמיד ועוסקת במלחמה של עמלק בישראל בצאתו ממצרים, לדוגמה:

- *בדרך מצרים כשצוד היינו צייפוט עם צמלק בא ונלחם איתנו*
- *תקף את צמ"י ישר כשיצאו מצרים*
- *ההליכה במדבר הוא הציץ והרע את כל מי שלא היה לו כוח ללכת, הוא הרע את כל עם "הנחשית".*
- *הפריץ לנו והרע בצאתנו מצרים*
- *הרע החולש והחלשית שהיו מאחורה*

0 נק' כל תשובה אחרת, לדוגמה:

- *כי העמלק הציק לנו כל הזמן*
- *עמלק היה אויב של צמ"י*

שאלה 13ב

2 נק' תשובה העוסקת בקריאת פרשת "זכור" לפני פורים.

1 נק' תשובה העוסקת במנהגים של מְחִיית זכר עמלק, לדוגמה:

- *הפורים מרציפוט ברען*
- *רוקצוט עם הרצל"ט במילתה האן*

0 נק' כל תשובה אחרת

שאלה 14

3 נק' תשובה נכונה בחמשת הסעיפים (המילים החסרות בכל סעיף כתובות בגופן כתב יד) כפי שמפורט להלן:

לנפתלי מטעים של עצי פרי שונים. הפירות במטעים שלו הבשילו, והוא מתכוון לקיים את מצוות הבאת ביכורים. לשם כך נפתלי קוטף את הפירות ה- כאֵלֶּנִיט או כְּכֹרִיט שגדלו על העצים. הוא אינו קוטף את כל סוגי הפירות, אלא רק (1)

פירות מ- שֶׁצֶת הַמִּינִיט. (2)

את הפירות שהוא קוטף ישים נפתלי בסלסילה הנקראת בתורה כִּיֹּט, (3)

ולאחר מכן הוא ייקח אותה ל- בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. שם הוא ימסור (4)

אותה לידי הַכֹּהֵן. (5)

2 נק' תשובה נכונה בארבעה סעיפים או בשלושה סעיפים כפי שמפורט לעיל.

0 נק' כל תשובה אחרת

שאלה 15

3 נק' אחת התשובות האלה: קריאת שמע או אהבת ה' או עבודת ה'

0 נק' כל תשובה אחרת

4 נק' תשובה שחמשת המספרים כתובים בה ליד המצוות כפי שמפורט להלן :

המצוות	הפסוקים
דוגמה 4 עיר מקלט	1. "שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יִרְאֶה כָּל זְכוּרָה..." (פרק ט"ז, פסוק ט"ז)
5 ספירת העומר	2. "לֹא תַחֲסֹם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ." (פרק כ"ה, פסוק ד')
1 עלייה לרגל	3. "גְּדֹלִים תַּעֲשֶׂה לָךְ עַל אַרְבַּע כַּנְפוֹת כְּסוּתָךְ..." (פרק כ"ב, פסוק י"ב)
3 מצוות ציצית	4. דוגמה "אִזּוֹ יַבְדִּיל מִשָּׂה שְׁלֹשׁ עָרִים [...] לָקַס שָׂמָה רוֹצֵחַ אֲשֶׁר יִרְצַח אֶת רֵעֵהוּ בְּבָלִי דַעַת..." (פרק ד', פסוקים מ"א-מ"ב)
6 איסור לבישת בגד העשוי צמר ופשתן	5. "שִׁבְעָה שָׁבָעַת תִּסְפֹּר לָךְ..." (פרק ט"ז, פסוק ט')
2 צער בעלי חיים	6. "לֹא תִלְבַּשׁ שְׂעִטָּנוֹ..." (פרק כ"ב, פסוק י"א)

3 נק' תשובה שארבעה מספרים כתובים בה ליד המצוות כפי שמפורט לעיל.

2 נק' תשובה ששלושה מספרים כתובים בה ליד המצוות כפי שמפורט לעיל.

0 נק' כל תשובה אחרת

חלק ג: פירושי רש"י לתורה

שאלה 17א

2 נק' התשובה כל

0 נק' כל תשובה אחרת, לדוגמה:

- אף כף ישראל
- מקצתן
- ישראל

שאלה 17ב

3 נק' תשובה העוסקת בחשיבות של אמירת דברי מוסר או דברי תוכחה לפני כל הקבוצה, לדוגמה:

- לומדים מאי שרצה להוכיח ציבור יוכיח כשכולל נמצאים.
- אם אתה רוצה להוכיח חלק מצבור תוכיח כבר את כולו כדי שלא ילמדו למוכחים.

0 נק' כל תשובה אחרת, לדוגמה:

- שהוא היה צדיק
- אנו לומדים ממשה שהוא היה חושב על כולם ומתחשב בכולם

שאלה 18א

2 נק' אחת התשובות האלה: לאויבי ישראל או לגויים

0 נק' כל תשובה אחרת

שאלה 18ב

2 נק' תשובה העוסקת במטרה שלשמה מזכיר רש"י את סיפור ניצחוננו של דוד את גלית – להדגים כיצד הובילה האמונה בכוחו של ה' לניצחון על אויבים (דוד בטח בכוחו של ה' וניצח את הפלישתים, שסמכו על גלית), לדוגמה:

- רש"י מביא סיפור זה כי דוד היה חלש וקטן וזלזלית היה חזק, ובגלל שדוד האמין בה' הוא ניצח.
- כדי להראות שכל מי שבא בניצחון על בן אדם בסוף מפסיד. (האמונה בכוחו של ה' משתמעת בדרך השלילה, ולכן התשובה נכונה.)

0 נק' כל תשובה אחרת

3 נק' תשובה שהדין וההסבר בנוגע לעובר האורח שבכל איור כתובים בה כפי שמפורט להלן:

איור 1: הדין – עובר האורח חייב לעזור לטעון; ההסבר – בעל החמור משתתף במאמץ.

איור 2: הדין – עובר האורח אינו חייב לעזור לטעון; ההסבר – בעל החמור אינו משתתף במאמץ.

לדוגמה:

■ **איור 1:**

הדין – *אט חמורו נפל אתה צריק לעזור לו*

ההסבר – *מתנאי שהוא צולק.*

איור 2:

הדין – *אתה לא צריק לעזור לו*

ההסבר – *כי אט הוא לא יעזור לך להריט את החמור אתה לא צריק.*

■ **איור 1:**

הדין – *האיט שהולק בצד צריק לעזור לאיט השני להקיט את החמור.*

ההסבר – *כתוב בפסוק: "לא ראיתי... והתעלמת..." כלאומי, אסור לך להתעלם במצב כזה.*

איור 2:

הדין – *האיט שהולק בצד לא צריק לעזור לאיט השני להקיט את החמור.*

ההסבר – *כתוב בפסוק: "הקט תקוט צמו". כלאומי, אט בעל החמור לא צולק לחמור טט אתה לא צריק.*

2 נק' **אחת** האפשרויות האלה:

■ תשובה שהדין בנוגע לעובר האורח כתוב בה בשני האיורים כפי שמפורט לעיל, אך ההסבר שגוי באחד האיורים, לדוגמה:

■ **איור 1:**

הדין – *לעזור לאדט*

ההסבר – *התורה מצווה לעזור לאדט שצריק עזרה.*

איור 2:

הדין – *יכול ללכת מהמקוט*

ההסבר – *אט הבנאדט לא צולק בעצמו אין סיבה שצובר אורח יעזור.*

(הדין נכון בשני האיורים, אך ההסבר שגוי באיור 1.)

■ תשובה שהדין וההסבר כתובים בה רק באיור 1 או רק באיור 2 כפי שמפורט לעיל.

שאלה 19א (המשך)

0 נק' כל תשובה אחרת, לדוגמה :

איור 1 :

הדין – חייב לצזור

ההסבר – אט מישהו מקבץ צורה אז חייבים לצזור.

איור 2 :

הדין – פטור מלצזור

ההסבר – אט האדם ראצ ונינוח סימן שהכול בסדר.

(הדין שבשני האיורים נכון, אך ההסבר שבשני האיורים שגוי.)

שאלה 19ב

2 נק' התשובה עמו

0 נק' כל תשובה אחרת, לדוגמה :

הקט תקיט צמו

הקט תקיט

הערה : שאלה 20א שייכת לחלק ב (יהתורה ומשמעותה'), לכן הניקוד שלה יתווסף לשאלות שבחלק ב.

שאלה 20א

3 נק' תשובה שכתוב בה הסבר, ולפיו האיסור הוא על ריבית (גביית ריבית או תשלום ריבית), לדוגמה :

לא תיקח ריבית ממישהו

אסור להלוות מישהו צט ריבית

אסור לתת כסף ולקחת בחזרה יותר כסף

איסור לצעות ריבית צל הלוואה וצל כל דבר

האיסור הוא איסור ריבית – אסור לקחת הלוואה ממישהו פוקח אח"כ ריבית – כסף נוסף צל

סכום הלוואה.

מי שמלווה כסף פלא יצעה ריבית למי שהוא נותן את הכסף

0 נק' כל תשובה אחרת

שאלה 20ב

2 נק' תשובה 3 : גם על הלווה וגם על המלווה

0 נק' כל תשובה אחרת

מיפוי המבחן (חלקים ב, ג)

להלן מיפוי המבחן לפי יכולות נדרשות:

חלק ב – התורה ומשמעותה

זיכרון או ידע	1, 3ב, 5א, 5ב, 9א, 12א, 13א, 15, 20א
ביסוס התוכן בפסוקים	2, 4, 7ב, 10א, 11א, 11ב, 16
יישום או הבעת המסר הערכי	6, 10ב, 12ב, 13ב, 14
ביאור מילים	2א, 9ב
זיהוי נושא	7א, 8
אפיון דמות	3א, 17ב

חלק ג – פירושי רש"י לתורה

הבנת תוכן דברי רש"י	17ב, 18א, 18ב, 19א, 20ב
הבנת פירוש רש"י בפסוקים	17א, 19ב

כל הזכויות שמורות למדינת ישראל, משרד החינוך, ראמ"ה. השימוש במסמך זה, לרבות הפריטים שבו, מוגבל למטרות לימוד אישיות בלבד או להוראה ולבחינה על ידי מוסד חינוך בלבד, לפי הרשאה מפורשת למוסד חינוך באתר ראמ"ה. זכויות השימוש אינן ניתנות להעברה. חל איסור מפורש לכל שימוש מסחרי וכן לכל מטרה אחרת שאינה מסחרית. אין להעתיק, להפיץ, לעבד, להציג, לשכפל, לפרסם, להנפיק רישיון, ליצור עבודות נגזרות בין על ידי המשתמש ובין באמצעות אחר לכל מטרה או למכור פריט מפרטי המידע, התוכן, המוצרים או השירותים שמקורם במסמך זה. תוכן המבחנים, לרבות טקסט, תוכנה, תמונות, גרפיקה וכל חומר אחר המוכלל במסמך זה, מוגן על ידי זכויות יוצרים, סימני מסחר, פטנטים או זכויות יוצרים וקניין רוחני אחרות, ועל פי כל דין; כל זכות שאינה ניתנת במסמך זה במפורש, דינה כזכות שמורה.